

Natura 2000 – evropsko ekološko omrežje za trajnostni razvoj kmetijstva, gozdarstva, lovstva in ribištva

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo in Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano sta pristojni za trajnostni razvoj, ohranjanje naravne in kulturne krajine ter razvoj podeželja. Sožitje človeka in narave na podeželju je predpogoj za dolgoročno ohranjanje gospodarskih panog, ki so odvisne od naravnih virov, pa tudi za preživetje številnih živalskih in rastlinskih vrst. Skupen cilj obeh ministrstev je ohranjanje tistih območij, ki so posebej pomembna za ohranitev redkih in ogroženih vrst ter posebnih habitatnih tipov, ki so značilni za Slovenijo. Najpomembnejša območja te pestrosti bodo vključena v evropsko ekološko omrežje Natura 2000, zajemajo pa gozdne, kmetijske površine in tudi vodne površine.

NATURA 2000 IN KMETIJSTVO

Kmetijstvo je gospodarska panoga, ki pomembno vpliva na pojavljanje in vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih rastlin in živali. Prvobitnega naravnega okolja je v Evropi zelo malo, je pa več površin, kjer se z ustrezno rabo vzdržujejo habitatni tipi in vrste, ki živijo na travnikih, poljih, v sadovnjakih ali pa na gozdnem robu in stičišču kmetijskih površin z gozdnimi. Obstoj mnogih vrst ptic, žuželk, travniških rastlinskih vrst, malih sesalcev in drugih je pretežno odvisen prav od ustreznega vzdrževanja kmetijskih površin.

V območjih NATURA 2000 se kmetovanje ohranja. Kmetijstvo, ki ne ogroža stanja ohranjenosti vrst in njihovih habitatov, je na območjih NATURA 2000 ne le dovoljeno, ampak zaželeno. Na nekaterih območjih pa bo potrebno poiskati ustrezne kompromisne rešitve, ki bodo omogočale kakovostno življenje ljudem na podeželju, hkrati pa ne bodo ogrozile vrst in habitatov. NATURA 2000 je v nekaterih območjih tudi priložnost za razvoj podeželja, za ohranjanje kmetij ter izrabo potenciala za rekreacijo in turizem.

Ob vstopu Slovenije v EU postajajo tudi za našo državo aktualna plačila, ki jih družba namenja za podpiranje kmetovanja, ki je naravi prijazno, zagotavlja dobrobit živali, prideluje zdravo hrano in na splošno varuje okolje in prispeva tudi k stabilni socialni strukturi prebivalstva. Ta plačila se določajo v Programu razvoja podeželja in se nanašajo na območja z omejenimi možnostmi za kmetovanje, kmetijsko okoljske ukrepe, pogozdovanje, zagotavljanje izvajanja EU standardov na kmetijah in zgodnje upokojevanje. Namenjena so kmetovalcem, ki izpolnjujejo določene predpisane kriterije.

Slovenija je v zadnjih letih že pričela z izvajanjem izravnalnih plačil za območja, kjer je kmetovanje oteženo zaradi naravnih danosti. Prav tako že izvaja 14 ukrepov iz Slovenskega kmetijsko okoljskega programa. Seveda oboje še iz nacionalnih sredstev, od leta 2004 naprej pa tudi s sofinanciranjem EU iz sredstev jamstvenega kmetijskega sklada.

Območja NATURA 2000 bodo postopoma vključena v ukrepe programa razvoja podeželja tako, da bodo lahko tisti, ki kmetujejo prejeli določena denarna nadomestila. Ob tem pa morata ministrstvu pripraviti ustrezne evidence, poskrbeti za načine spremljanja posameznega ukrepa in zagotoviti, da bodo dokumenti potrjeni tudi s strani institucij v EU.

NATURA 2000 IN GOZDARSTVO

Slovenija je dežela s prostranimi ohranjenimi gozdovi, ki zagotavljajo življenjski prostor številnim živalskim in rastlinskim vrstam, ne nazadnje velikim zverem: medvedu, volku in risu, ki so ogrožene v evropskem merilu. V Sloveniji imamo štirinajst gozdnih habitatnih tipov evropskega pomena.

Temeljni princip sožitja varstva narave in gozdarstva je ohranjanje ter ponovna vzpostavitev ugodnega ohranitvenega stanja v območjih NATURA 2000. Zato želimo v območjih NATURA 2000 doseči takšen način gospodarjenja, da bo zagotovljeno ohranjanje gozdnih habitatnih tipov in vrst, ogroženih v Evropi.

Temeljni cilji upravljanja območij Natura 2000 v gozdnih območjih se ne razlikujejo bistveno od sonaravnega gospodarjenja z gozdovi, ki je v Sloveniji že dolgoletna praksa. Vendarle pa bodo ukrepi za doseganje cilja ohranjanje različnih vrst in habitatnih tipov v ugodnem stanju zahtevali določene prilagoditve v gozdnogospodarskih načrtih in njihovem izvajanju. Taka razmeroma majhna prilagoditev bo predstavljala uspešno demonstracijo in razvoj sedanjega pristopa pri gospodarjenju z gozdovi, ki je že v preteklosti predstavljal pozitiven primer v Evropi.

Program razvoja gozdov v Sloveniji določa strategijo sonaravnega gospodarjenja z gozdovi. Pri tem enakovredno obravnava ohranjanje naravne dediščine, varstvo voda v gozdnem prostoru ter ohranitev živalstva v gozdnem prostoru.

Po Zakonu o gozdovih so na voljo in že v uporabi vsi ukrepi, ki so predvideni po direktivi o habitatih. Zakonski ukrep je lahko razglasitev gozda za varovalni gozd ali gozd s posebnim namenom ter zapora gozdnih cest za javni promet. Administrativni ukrepi so vse odločbe in soglasja, ki jih v upravnem postopku izdaja Zavod za gozdove Slovenije s ciljem ohranjanja biotske raznovrstnosti. Pogodbeni ukrepi so vsi, ki so vezani na sofinanciranje ali financiranje gojitvenih ali varstvenih del oziroma ukrepov za krepitev funkcij gozdov.

Gozdno gospodarski in gozdno gojitveni ter lovsko gojitveni načrti so primer strokovnega pristopa zagotavljanja vseh funkcij gozdov. Potrebne pa bodo določene prilagoditve, da bodo izpolnjene varstvene zahteve direktive o habitatih in direktive o pticah.

Predstavniki ministrstva bodo sodelovali v medresorski delovni skupini, gozdarski specialisti in strokovna ekipa Zavoda za gozdove Slovenije pa že aktivno sodelujejo pri strokovnem delu. Naši strokovnjaki sodelujejo tudi pri posredovanju informacij javnosti v zvezi s potencialnimi gozdnimi območji za Naturo 2000.

NATURA 2000 TER LOVSTVO IN RIBIŠTVO

Tudi v okviru politike lovstva in ribištva bomo izvajali direktivo o habitatih in direktivo o pticah ter z usklajenimi ukrepi z Ministrstvom za okolje, prostor in energijo v okviru svojih pristojnosti pripomogli k zagotavljanju ugodnega ohranitvenega stanja divjadi in vodnih organizmov, navedenih v obeh direktivah.

Tako sta že obstoječa pravna reda s področja lovstva kot tudi ribištva pri nas tradicionalno usmerjena ne v le v izvajanje lova in ribolova, pač pa predvsem v trajnostno upravljanje in rabo določenih vrst. Pri tem imamo bogata izkustva, ki bodo vsekakor pomembna pomoč in podlaga za delo pri Naturi 2000.

Velja pa enako kot pri gozdarstvu. Določene spremembe v že obstoječem lovskem in ribiško gojitvenem načrtovanju v smislu zahtev iz obeh direktiv bodo potrebne – v območjih, ki jih bosta pomagali določiti tudi ti dve dejavnosti.

Mag. Franc But
MINISTER